Lucrare de diplomă

de Sergiu Someşan din volumul “ Cadouri de Crăciun ”, editura Karmat Press 2003
email
sergiu_somesan @yahoo.com

Tocmai săpam îndârjit la baza unui vechi zid, când Virgil, secretarul meu, care se uita ca de obicei la mine fără să facă nimic, spuse pe un ton ciudat:

— Hei, Paul ! Cred că ar trebui să ne reconsiderăm puţin priorităţile…

La privirea mea nedumerită, s-a mulţumit numai să îmi arate tăcut ceva în spatele meu. Obţinuserăm cu greu autorizaţia pentru a săpa printre ruine – în general, amatorii nu sunt foarte bine văzuţi când încearcă să sape în siturile istorice consacrate –, şi din această pricină aveam parte zilnic de tot soiul de vizitatori, care, dacă nu ne puteau alunga, măcar ne făceau zile fripte.

De data asta se pare că întrecuseră măsura: privindu-mă crunt, un ins care părea că aterizase aici direct de la un carnaval se înţepenise tăcut în spatele meu, la numai câţiva metri.

M-am şters pe mâini, am abandonat uneltele cu care săpam şi am ieşit din mica groapă pe care reuşisem să o fac în cele câteva ore de când munceam. Părerea mea, indiferent de ce ar fi spus Virgil, este că indivizii care umblă pe câmpuri costumaţi în diavol, la primele ore ale dimineţii, trebuie trataţi cu toată deferenţa posibilă.

Politicos ar fi fost ca el să ne salute primul, dar, cum nu te poţi aştepta de la unul mascat în Mefistofel să fie prea politicos, am spart eu primul gheaţa:

— Bună ziua. Vă putem ajuta cu ceva?

Tonul politicos şi prevenitor pe care l-am folosit nu cred că ar fi putut deranja pe cineva. Chiar dacă am fi presupus că era evadat de la balamuc.

Tipul din faţa mea făcu o grimasă ca şi cum ar fi prizat o doză serioasă dintr-un tutun de proastă calitate. Îşi aşeză recuzita pe el cu un gest care mi-a amintit puţin de un cocoş ce se umflă în pene pe lângă o găină, apoi se mai apropie câţiva paşi:

— Bineînţeles că mă puteţi ajuta… Şi, cum mi-aţi fost recomandat drept o persoană extrem de inteligentă, sper că micile formalităţi care ne rămân de făcut le putem îndeplini foarte repede.

Mărturisesc că, deşi mă cred un om înzestrat cu o doză normală de inteligenţă şi cu spirit de observaţie pe măsură, nici nu am priceput ce vrea, şi nici nu am văzut când i-au apărut în mâini pergamentul şi stiloul:

— Domnule Paul B., mi se adresă el foarte protocolar şi serios. Ştiind că aveam să vă întâlnesc, mi-am permis să solicit bazei noastre de date câteva informaţii despre dumneavoastră… Am aflat aşadar despre micile dumneavoastră pasiuni, arătă el cu un gest destul de scârbit spre groapa din care tocmai ieşisem.

Ştiam că, în anumite medii, a răscoli pământul, indiferent pentru ce motive, nu era considerat nici pe departe o ocupaţie de gentleman, aşa că nu mă mira reticenţa individului.

Mai făcu doi paşi spre mine şi continuă:

— Mai ştiu, de asemenea, că sunteţi o fire introspectivă, înclinată spre meditaţie… Nu mă îndoiesc că, uneori, mai ales în urma unor eşecuri, v-aţi pus problema unor dorinţe… care, din nefericire, nu puteau fi îndeplinite în condiţii obişnuite. Ei bine, a venit vremea să vi le îndepliniţi. Trei, mai precis, cum deja poate bănuiţi…

Am privit spre Virgil, căruia îi căzuse falca de uimire şi privea neliniştit când la mine, când la ciudatul personaj din faţa mea. Dacă nu am fi fost în mijlocul unui câmp destul de pustiu şi dacă personajul din faţa mea nu ar fi fost costumat atât de caraghios, aş fi putut crede că în faţa mea se afla agentul unei societăţi de asigurare–reasigurare care îmi oferă unul dintre noile pachete promoţionale de asigurare pe viaţă. Am decis să fiu precaut. Deşi eram doi, interlocutorul meu părea destul de zdravăn. Oricum, abandonarea târnăcopului în groapă nu mi se părea acum cea mai inspirată acţiune din viaţa mea.

— Iertaţi-mă, dar costumaţia asta, atât de dimineaţă…, am spus eu grijuliu, şi imediat mi-am dat seama că erau cele mai idioate vorbe pe care le-aş fi putut spune – de parcă a umbla pe câmpuri costumat în diavol era un păcat de neiertat numai dimineaţa, iar spre orele serii acest lucru era de la sine înţeles...

— Ar fi trebuit să îmi dau seama, spuse cel din faţa mea şi pocni scurt din degete.

Deşi mă uitam ţintă la el, nu am observat când recuzita de prost gust de pe el a fost înlocuită cu o ţinută sport, adecvată unui om care a ieşit să facă o matinală cură de alergare pe câmpuri.

— Ei, aşa e mai bine, îmi zâmbi el larg şi îmi întinse iar pergamentul şi stiloul.

Am ridicat mâinile în faţa mea în semn de apărare. De fapt nu mă simţeam în pericol, dar voiam să capăt un răgaz să mă lămuresc.

— Numai puţin… numai puţin, am spus eu grăbit. Din câte am înţeles, dumneavoastră pretindeţi că sunteţi unul dintre diavolii aceia mici şi răi care umblă prin lume să achiziţioneze suflete la preţ de dumping în schimbul îndeplinirii a trei dorinţe…

Avu un zâmbet larg:

— E o plăcere să fac afaceri cu dumneavoastră. Aţi intuit perfect esenţa problemei. Cu un mic amendament: astăzi este ultima zi când mai pot fi numit diavol mic. Ştiţi, poate nu ar trebui să vă spun, dar există şi la noi o întreagă ierarhie. Ierarhie în care este tare greu de urcat, şi numai în urma unor cursuri de specializare lungi şi a unor examene dificile. Iar încercarea de a vă convinge pe dumneavoastră să… cum să spun?... să colaboraţi cu instanţa pe care o reprezint este de fapt testul meu final. Lucrarea mea de diplomă.

Am rămas cu gura căscată: iată-mă şi subiect de bacalaureat sau de licenţă în lumea diavolilor.

A profitat de năuceala mea şi a continuat rapid:

— Iar faptul că sunt rău sau nu este o chestiune tare relativă. Să spunem că una dintre dorinţe ar fi ca papagalul vecinului dumneavoastră, care vă scoală în fiecare dimineaţă cu ţipetele lui, să-şi rupă gâtul. Sau să-l mănânce pisica, aşa cum vă doriţi uneori, de ce să nu o recunoaştem. În sine este o dorinţă rea, dar eu nu sunt decât executorul acestei dorinţe. Judecătorul, cel care a hotărât asta, aţi fost dumneavoastră. Cine este, atunci, rău? Eu sau dumneavoastră? Nici nu ştiţi câte dorinţe rele suntem puşi să îndeplinim… Şi tot oamenii au inventat pe urmă mitul că de fapt noi nu îndeplinim decât dorinţele rele sau pe cele distructive. Nimic mai fals! Le place lor să îşi facă rău unul altuia, şi pe urmă dau vina pe noi…

Nu m-am lăsat furat de argumentaţia lui şi i-am făcut semn să se oprească:

— Înainte de a continua discuţia vreau să aflu două lucruri: mai întâi, de ce am fost ales tocmai eu ca subiect al tezei dumitale de licenţă. De ce nu Virgil – şi am arătat spre secretarul meu, care stătea pierit pe marginea gropii. Şi, am continuat eu, în al doilea rând, va trebui să îmi oferi o probă mai consistentă că eşti cine spui, nu un simplu impostor.

A zâmbit larg, ca şi cum ar fi avut răspunsurile gata pregătite:

— La punctul întâi cred că aveţi deja răspunsul: sunteţi o persoană împlinită pe toate planurile. Extrem de greu de convins că vă mai lipseşte ceva. Examenul acesta este foarte greu pentru mine, aşa că, dacă voi reuşi să vă conving, meritul meu va fi cu atât mai mare…

Am dat aprobator din cap: mă gândisem şi eu la asta, e adevărat.

A trecut pe lângă mine şi s-a apropiat de marginea gropii, unde aştepta Virgil.

— Poate că nu este lipsit de semnificaţie faptul că dorinţa dumneavoastră secretă, nemărturisită nici măcar secretarului dumneavoastră, este să găsiţi aici, în locul unde săpaţi, o măruntă monedă romană. Măcar un denar, care să dovedească adevărul ipotezei dumneavoastră.

Am încercat să nu par prea năucit. Era adevărat asta: nici măcar lui Virgil nu i-o mărturisisem.

A continuat zâmbitor:

— Cu titlu pur informativ, vă pot spune că romanii nu au ajuns până aici. Ultimul lor castru, şi teritoriul controlat de ei, a fost cu vreo 20 de kilometri mai la sud. Exact dincolo de râu.

Am încercat să nu par prea afectat. Dacă avea dreptate, şi nu văd de ce nu ar fi avut, ipoteza mea – atât de dragă mie – nu avea nici o valoare, şi însemna că toate dimineţile de duminică petrecute pe câmpiile din jur fuseseră pierdute degeaba.

— Ei bine, spuse el la fel de zâmbitor, dorinţa asta măruntă se poate aranja. Deşi nu ştiu câtă valoare va avea din punct de vedere arheologic…

Mi s-a părut că a fost învăluit pentru câteva momente într-un fel ce ceaţă alburie. Când l-am văzut din nou clar, detectorul de metale din mâna lui Virgil începu să piuie, făcându-l să tresară atât de tare, încât aproape îl scăpă pe jos.

Mefistofelicul personaj îmi făcu semn să mă apropii de groapă, apoi spuse:

— Să-l lăsăm şi pe prietenul dumitale să facă ceva util…

Îi arătă o spatulă abandonată de mine pe marginea gropii:

— Ar fi bine să sapi încet, acolo, în partea stângă, lângă târnăcop, câţiva centimetri numai, dacă mai ţin eu bine minte…

Se întoarse spre mine:

— Sper că îţi dai seama, stimate domn, că această mică performanţă a presupus ca eu să mă întorc în timp până în vremea lui Galus, să şterpelesc un denar, să localizez cu oarecare precizie locul în care vei săpa peste două mii de ani şi să-l plasez aici cu speranţa că nu îl va găsi nimeni între timp.

Între timp, Virgil degajase mica monedă şi mi-o înmânase consternat. Am luat o pensulă şi am curăţat bine denarul imperial de argint. Se vedea destul de bine inscripţia: „Trebonianus Galus“. Am început să vorbesc în timp ce studiam moneda, dar eram conştient că vorbeam numai ca să dau timp minţii să cântărească faptele:

— De fapt problema este că ai preferat să şterpeleşti acest denar în loc să încerci să lucrezi ceva în schimbul lui şi să îl câştigi astfel cinstit.

Şi-a ridicat ochii spre cer exasperat:

— Să nu uităm totuşi că sunt un diavol, nicidecum vreun martir creştin gata de cine ştie ce sacrificii pentru a-şi demonstra adevărul. Cel puţin nu atâta vreme cât se putea şi mai simplu decât să fac pe sclavul în minele de staniu din Galia.

Între timp coborâsem şi eu în groapă şi cercetasem cu un ochi critic locul de unde Virgil dezgropase denarul. Chiar dacă sunt un arheolog amator, cu greu ar putea cineva să mă inducă în eroare: fără îndoială, denarul chiar stătuse acolo două mii de ani. M-am întors ezitând spre, cum să-i spun după o astfel de demonstraţie, decât Diavol.

— Ei bine, m-am convins. Eşti Diavolul. Oricum, ceea ce ai făcut depăşeşte posibilităţile unei fiinţe omeneşti, aşa că trebuie să continuăm discuţia pornind de la această neliniştitoare premisă.

Scoase iar pergamentul şi stiloul şi mi le puse, puţin plictisit, sub nas:

— Ce să mai continuăm? Îmi spui trei dorinţe, oricine are aşa ceva, semnezi, ţi le îndeplinesc, şi gata. Fiecare îşi vede de treburi…

Am zâmbit indulgent:

— Uite cum stă treaba… Să ştii că asta va fi pentru dumneata un examen mai greu decât poţi să-ţi imaginezi la prima vedere.

M-am făcut că nu aud cum pufneşte indignat şi am continuat:

— Deci presupui că o să-ţi cedez spre folosinţă veşnică acel ceva ce presupunem că este al meu şi pe care îl numeşti suflet — în schimbul a ce? A ceva despre care se presupune că am neapărată nevoie. Or, la începutul discuţiei ai binevoit să subliniezi faptul că am fost ales tocmai eu pentru că nu sunt cunoscut ca un om cu dorinţe şi nevoi extravagante. Iar tot ce am avut nevoie am obţinut prin muncă, prin muncă susţinută, o noţiune care, stimate domn, am impresia că vă este străină…

Am ieşit din groapă şi m-am şters pe mâini, apoi am privit spre Diavol.

— Deci – iar într-o mică fundătură. Înainte de a continua discuţia trebuie să mai clarificăm două lucruri: ce este sufletul pe care îl doreşti atât de mult şi ce mi se poate oferi în schimbul lui?

A lăsat, cu un oftat greu, pergamentul în jos, a pocnit din degete şi lângă groapă a apărut o masă de grădină din plastic alb, împreună cu trei scaune de aceeaşi culoare.

— Să luăm loc mai bine, văd că discuţia se prelungeşte…

Ne-am aşezat toţi trei la masă, am băut câte o oranjadă şi, după ce a aranjat umbrela ca să nu ne bată soarele, Diavolul a continuat:

— Pentru a continua mai uşor discuţia, ar fi bine să inversăm puţin datele problemei. Să vedem mai întâi ce pot oferi…

M-am aşezat mai comod pe scaun. Discuţia promitea oricum să devină interesantă, iar eu speram să rămân cu denarul, pe care îl mutam alene dintr-o mână în alta, aşteptând momentul în care discuţia se va încinge suficient de mult ca să îl pot strecura neobservat în buzunar.

— Deci, spuse Diavolul, cu o voce convingătoare, statistic vorbind, una dintre primele dorinţe ale oamenilor contra sufletului lor ar fi, bineînţeles, banii…

M-am strâmbat neconvins şi m-am întors spre secretarul meu:

— Ar fi fost mai bine dacă aveam contabilul cu mine, dar cred că şi tu eşti destul de informat cu privire la mărimea contului meu bancar.

S-a scotocit în buzunar în căutarea vreunui extras bancar, cred. L-am oprit:

— Nu-i nevoie de cifre exacte, Virgil. Aproximativ, domnul ne va crede – dacă nu cumva cunoaşte cifra asta mai bine decât noi…

Diavolul s-a înclinat încântat spre mine:

— Ieri, la închiderea bursei, în cont erau 324 de mii de euro în numerar şi încă două milioane şi ceva în acţiuni.

Am ridicat edificator din umeri:

— Ar mai trebui menţionat că i-am obţinut prin eforturi proprii şi, chiar dacă mâine i-aş pierde pe toţi, oricând ştiu ce să fac ca să o iau de la capăt. Şi mai am un principiu: ce poţi obţine cu trei milioane de dolari poţi obţine şi cu trei miliarde, sporind de o mie de ori cantităţile şi de un milion de ori grijile. Aşa că hai să presupunem că eu nu mă încadrez în normalul statistic. Altceva…

— Sunteţi un om rar, domnule Paul suspină Diavolul. Să trecem aşadar la lucrurile care nu se pot obţine în nici un caz pe bani.

Am mai băut o gură de oranjadă şi l-am întrerupt:

— Ca să vă scutesc de peroraţie inutilă, vă avertizez că nu sunt interesat nici de dragostea vreunei femei anume. Asta fără să cad în extrema cealaltă, adică să îmi placă bărbaţii… Nu sunt interesat nici de glorie, nici de tinereţe veşnică, nici de putere, şi cred eu că de nimic din ce mi-aţi putea oferi.

— Complicat, spuse Diavolul şi se posomorî dintr-o dată.

— Nu este complicat deloc, am surâs eu. Am vrut numai să stabilim foarte clar poziţiile în această negociere, în care se părea la început că aveaţi toate atuurile. Nu aveţi ce să-mi oferiţi pentru suflet, ar fi bine să stabilim de la bun început asta… Oricum, nimic care să mă atragă…

— Mda, mormăi înciudat Diavolul.

— În schimb, am şi eu o slăbiciune: sunt curios! Uite, sunt dispus să vi-l ofer pe gratis dacă reuşiţi să mă lămuriţi de ce aveţi cu adevărat nevoie de el şi mai ales ce este acest suflet…

— Asta este uşor, se învioră Diavolul dintr-o dată.

— Să vedem, am spus eu sceptic şi m-am aşezat mai bine, pregătit să ascult.

În loc de asta, el scoase o carte şi mi-o întinse. Titlul mare se vedea de la distanţă: „Sufletul – definiţii".

Am luat-o şi m-am uitat fugitiv prin ea. În general, abundau definiţiile cu iz mistic. Am întâlnit chiar şi citatul din Luca (12:20): „Iar Dumnezeu i-a zis: Nebune! În această noapte vor cere de la tine sufletul tău".

Era subliniat cu roşu ca eu să înţeleg că oricum, chiar ateu fiind, până la urmă mi se va cere sufletul în momentul morţii.

Spre sfârşitul cărţii, scris cu litere mici, am găsit şi ce căutam: „Sufletul este suma tuturor activităţilor psihice. Se admite posibilitatea supravieţuirii lui şi după încetarea existenţei suportului material – corpul omenesc, în speţă".

I-am arătat asta Diavolului.

S-a încruntat, neplăcut surprins:

— Ei da, asta ar fi trebuit omisă în ediţia asta, pe viitor sper că se vor păstra numai definiţiile teologice…

— Care nu prea ajută în cazul unui ateu, nu? am întrebat eu cât am putut de sarcastic.

Părea neajutorat, şi zău că mi s-a făcut un pic milă de el, deşi încercase să mă păcălească.

— Uite, am spus eu, hai să ajungem la o înţelegere. Poate te pot ajuta…

— Cum? a întrebat el dintr-o dată bucuros, şi în ochii ca tăciunele am văzut sclipind o rază de speranţă.

— Vreau să ştiu ce se va întâmpla cu documentul acesta după ce îl semnez eu. Cine îl mai vede, cine îl mai verifică?

Diavolul dădu din umeri:

— Nimeni. Documentul acesta există mai mult pentru tine, are o semnificaţie, ca să spun aşa, pur simbolică.

— Aşa am bănuit şi eu… Spune-mi, atunci – din moment ce eu nu vreau să renunţ de bună voie la ceva ce cred că este propria mea fiinţă, sufletul, cum îi spui tu (deja îmi permiteam să-l tutuiesc, din moment ce îi ofeream sfaturi), pentru ca nu ai ce să-mi oferi – ceva echivalent ca valoare, de ce să nu spunem noi la toată lumea că am semnat, îţi iei diploma de licenţă sau ce naiba spui că trebuie să obţii în schimbul sufletului meu, şi toată lumea va fi mulţumită.

Clătină nemulţumit din cap:

— Să înşeli o fiinţă omenească este considerat chiar un lucru de laudă, undeva acolo jos – şi arătă spre groapă. Dar să ne înşelăm între noi? Nu ştiu ce să zic… Încă nu am auzit ca vreun diavol să o facă …

— Poate că a făcut-o, dar a păstrat tăcerea, aşa cum o să faci şi tu…

Nu-mi venea să cred: urma să-l conving pe acest diavol mic să-şi dea în petic şi să-şi înşele ortacii din străfunduri sau de unde şi-or fi având ei sediul.

— Bine, fie, spuse el într-un târziu. Să batem palma şi să sperăm că nu o să afle nimeni, altfel cine ştie ce o să mi se întâmple.

Am dat mâna cu el şi am zâmbit:

— La urma urmei, ce pot să îţi facă? Doar nu te pot recalifica pe post de înger, nu?

Nu prea a gustat gluma mea, mai ales că un roi imens de muşte, venit de nu se ştie unde, a început să se învârtească în jurul lui.

Le-a alungat de lângă el cu un semn moale, apoi a spus:

— Semnul diavolului, ce să fac? Se ţin tot timpul de mine. Doar când am câte o misiune mai delicată, ca să nu îi impresioneze neplăcut pe partenerii de discuţii mai sensibili, mai scap câteva minute de ele, cum am făcut şi azi, când m-am teleportat aici, în mijlocul câmpului. Din fericire pentru mine, eu mă deplasez instantaneu, iar ele pot să zboare numai cu viteza normală a unei muşte.

A tăcut dintr-o dată, uitându-se brusc cu ochi măriţi de uimire spre mine.

Muştele nu au numai prostul obicei de a se ţine după un diavol oriunde s-ar afla, ci şi pe acela, mult mai supărător, ca, atunci când doi diavoli se află faţă în faţă, ele să se îndrepte fără greş spre cel mai mare în grad. Ei, atunci când au ajuns lângă noi, după numai câteva clipe, toate muştele care roiau pe lângă capul diavolului l-au părăsit şi au venit să-mi bâzâie mie pe la urechi. A avut nevoie de câteva clipe lungi până să înţeleagă.

— Iertare, Magistre, a îngăimat el şi a dat să se trântească în genunchi.

L-am oprit cu un gest tăios:

— Ştii care sunt greşelile făcute. Ai grijă să nu le repeţi la al treilea examen. Va fi ultimul pe care poţi să îl dai. Şi, spre deosebire de tine, eu unul ştiu foarte bine ce te aşteaptă dacă nu îl iei.

Am pocnit din degete şi am dispărut împreună cu credinciosul meu servitor, Virgil, lăsându-l pe micul diavol să se descurce singur cu muştele în câmpie. Pentru că, o dată cu pierderea examenului, şi-a pierdut şi toate forţele...

de Sergiu Someşan din volumul " Cadouri de Crăciun ", editura Karmat Press 2003
email
sergiu_somesan @yahoo.com